
GLEMMER DU

TÅRNBY KOMMUNES LOKALHISTORISKE TIDSSKRIFT

NUMMER 1 | JANUAR/FEBRUAR 2010

JØRGEN ELKÆR-HANSENS
borgmesterperiode 1958-1970

FORSIDEILLUSTRATION:

Jørgen Elkær-Hansen, borgmester 1958-1970

KILDER:

Avisudklip

Socialdemokratier Kastrup-Tårnby 100 år. 29. januar 1990.

ISSN 1397-5412

Tidsskriftet "Glemmer du" er udgivet af:

©Tårnby Kommunebiblioteker, Stads- og lokalarkivet

Skrevet og redigeret af: Inger Kjær Jansen

Layout: Anne Petersen

JØRGEN ELKÆR-HANSENS borgmesterperiode 1958-1970

Jørgen Elkær-Hansen, borgmester 1958-1970

LÆRERGERNING OG POLITISK ARBEJDE

Da borgmester Rich. Jacobsen døde uventet i 1958, blev Jørgen Elkær-Hansen hans efterfølger.

Jørgen Elkær-Hansen var født 12.3.1907 ved Sorø. Han blev færdiguddannet som lærer i 1930, og ansat ved Tårnby skolelæsen fra 1932 som årsvikar

ved Ullerup skole. Det varede 6 år, inden han fik fastansættelse.

Jørgen Elkær-Hansen voksede op i et politisk miljø. Hans far var socialdemokratisk sognerådsformand, amtsrådsmedlem og folketingsmand. Hans tre brødre blev som voksne hen-

holdsvis venstremand, radikal og konservativ. Så der blev diskuteret politik, når familien var samlet. Elkær-Hansen kom ind i det politiske arbejde i Tårnby i 1937 som bestyrelsesmedlem i det lokale socialdemokrati og i kommunalbestyrelsen fra 1943. I 1952 blev han viceborgmester og året efter skoleinspektør ved den nyopførte skole Skottegårdsskolen. Ved sit 25 års jubilæum i kommunalbestyrelsen udtalte han, at han brændte mere for skolearbejdet end for det politiske arbejde. Det var da også for at fremme forholdene for skolevæsenet, at han gik ind i politik. Elkær-Hansen havde tænkt sig at trække sig tilbage til skolearbejdet i 1958, men da Rich. Jacobsen blev syg samme år, ville partiet gerne beholde ham og hans erfaring fra viceborgmesterposten.

Elkær-Hansen fortsatte som skoleinspektør ved siden af borgmesterposten, men i 1964 blev det politiske arbejdspresset stort, så han måtte søge orlov fra inspektørjobbet på Skottegårdsskolen.

BORGMESTER- POSTEN

Jørgen Elkær-Hansen skrev følgende i 100 års jubilæumsskriftet for den lokale socialdemokratiske partiforening:

”Ved opstillingen til kommunalvalget i 1958 anmodede jeg udvalget om at blive fritaget for genopstilling, idet jeg ønskede at koncentrere mig om skolearbejdet. Jeg fandt, at jeg efter 15 år i kommunalbestyrelsen og 21 år i aktivt partiarbejde som bestyrelsesmedlem i partiforeningen, heraf 10 år som formand, havde aftjent min partimæssige værnepligt. Men opstillingsudvalget og fællesledelsens formand Chr. Nielsen anmodede mig indtrængende om at fortsætte en periode endnu, så borgmester Rich. Jacobsen kunne få et halvt års rekreation, som hans læge havde anbefalet, efter hans svære sygdomsperiode. Denne anmodning fandt jeg mig forpligtet til at efterkomme. Desværre skete der jo det, at Rich. Jacobsen en måned efter valget døde, og at jeg derefter blev bedt om at fortsætte arbejdet.”

Tårnby Kommunalbestyrelse holder det sidste møde på det gamle rådhus i Kastruplundgade. Fra venstre: Svend Jensen, E. Wagner Jensen, Otto Hansen, Inger Lind, Charles Rasmussen, Abdul Nielsen, Ester Petersen, Kristine Christensen, Martin Johansen, Viggo Petersen, Sv. Lunnemann og Torkild Feldvoss. Ved bord for enden: Karl Pedersen, Thorkild Nielsen, Jørgen Elkær-Hansen.

Fotograf: Cine Foto, 12.1.1959.

Herefter flyttede man ind på det nye rådhus på Amager Landevej. Læs mere om det nye rådhus i Glemmer Du, september 2005. Det ligger på vores hjemmeside til download.

Ifølge datidens aviser bad det mangeårige socialdemokratiske medlem af kommunalbestyrelsen Viggo Pedersen, om at træde ud, da han ikke efter eget ønske fik 1. viceborgmesterposten. Det skyldtes ifølge aviserne, at Elkær-Hansen foretrak Th. Feldvoss på po-

sten i stedet. Viggo Pedersen trak dog sin anmodning tilbage og forblev i kommunalbestyrelsen.

Lufthavnsmotorvejen anlægges ved Amager Landevej. Foto: ca 1960

KASTRUP LUFTHAVN

Elkær-Hansen fortsætter:
”Ved Rich. Jacobsens død lå der tre meget varme kartofler og ventede på en afklaring. Den første var lufthavnen, som aldrig havde fået en tilfredsstillende løsning. Det store problem omkring lufthavnen var støjen samt de for beboerne i Kastruphøj meget triste ekspropriationer. Situationen tilspidsede sig, der blev afholdt et kæmpemøde i Skottegårdsskolens aula, vel nok det største i kommunens historie, ikke blot var såvel

aulaen som forhallen fyldt til bristepunktet, men tilhørerne stod helt ude i gården, så et højtaleranlæg blev i hast etableret. Talerne ved mødet var trafikminister Lindberg, repræsentanter for lufthavnen, SAS, grundejerne og kommunen. Et opnået resultat var nedsættelse af en lufthavnskommission, hvori jeg repræsenterede kommunen. I kommissionens betænkning afgav jeg, støttet af overborgmester Urban Hansen og civilingeniør Kampmann, dissens (afvigende mening, red.) at lufthavnen blev flyttet til

I april 1960 blev en ny lufthavnsbygning indviet, tegnet af Vilhelm Lauritzen A/S. Foto: ca. 1960

Saltholm. Alle de mange kræfter, der i disse år anvendtes på lufthavnssagen, førte frem til den principbeslutning, der i 1973 vedtog dette synspunkt. Desværre gik det jo som bekendt sådan, at ”den grønne front”, d.v.s. folketingsmedlemmer valgt vest for Valby bakke, ved den endelige beslutning væltede den vedtagne principbeslutning, så lufthavnen forblev i Kastrup.”

Lufthavnen voldte ikke blot problemer for beboerne ved Kastrupvej. En ny foreløbig lufthavnsvej skulle i forbindel-

se med lufthavnsudvidelsen anlægges tværs igennem kommunen fra Vandtårnet ved Tårnbyvej/Englandsvej.

39 villaer der lå i vejen for den nye motorvej skulle rives ned ved bl.a. Amager Landevej, Pollux Allé, Orions Allé og Capellas Allé. I øvrigt blev en villa, der lå Kastrupvej Allé 18 flyttet over på den modsatte side af vejen - måske for at undgå at blive revet ned.

Ved anlæggelsen af lufthavnsvejen blev der taget hensyn til eventuelle fremtidige anlæg som en Øresundsbro og en motorvej til Sjælland. Vejen

fik indirekte forbindelse til den nyanlagte Sjællandsbro. Lufthavnsvejen blev indviet i december 1960.

Lufthavnen blev fra 1958 til 1962 udvidet med 40 tønder land mod nord. I alt var lufthavnsområdet på 1270 tønder land på dette tidspunkt. I mellem startbanerne blev der i øvrigt dyrket 133 hektar med rug, byg, hvid- og rødkløver, sukeroer og sennepsplanter. Det indbragte lufthavnen en bruttoindtægt på 230.000 kr.! Men lufthavnen lå også efter havebrugseksperternes udsagn

på Amagers bedste jord.

SAS købte i 1959 de første Caravellefly, en franskbygget jet, som i løbet af et år blev sat ind på 35 ruter i 22 lande i Europa, Mellemøsten og Nordamerika. Året efter blev DC-8-flyet introduceret på ruten til Japan. Disse nye fly fremkaldte endnu mere støj, og ruderne klirrede meget i de huse, der lå tættest ved startbanerne.

I 1959 satte radioudsendelsen ”Midt i en støjtid” fokus på de mange støjproblemer i kommunen. Medvirkende var borgmester Elkær-Hansen,

SAS.Caravelle Jet. Reklamepostkort fra 1970.

der udtalte, at ”Hvis jetstøjen fra flyvningerne på Københavns Lufthavn vil vise sig at rumme sådanne problemer, at der intet er at gøre ved det, bliver det ikke beboerne som må flytte, men lufthavnen. Det vil i givet fald blive nødvendigt at gå til ombudsmanden.” Denne udtalelse vakte opsigt i pressen.

Ministeriet for offentlige arbejder nedsatte et jetstøjudvalg og satte teknikere i gang med at måle støjen. Der blev indført en ordning, så jetflyene så vidt som muligt skulle starte over vandet, og hvis det ikke var muligt skulle maskinerne hurtigst muligt stige så højt, at de generede mindst muligt.

Men det hjalp ikke meget, specielt efter indførelsen af DC-8'eren blev støjen så ulidelig, at et par hundrede mennesker tavst demonstrerede nogle aften i 1960. De satte skilte op med tekster som: ”Vi våger her”, ”Vi tog til Kampmann og tog fejl. Gå til kamp mod støjen”, ”Hvor er I alle henne i denne sag - var det en frokost, kom I samme dag”, ”Kampmann og de andre sover fri for støj - men samvittigheden er sløj” Der refereres til statsmi-

nister Viggo Kampmann.

Mange kunne simpelthen ikke sove p.g.a. larmen fra flyene. Andre valgte den metode at ringe og klage til borgmesteren om natten. Han boede selv tæt ved lufthavnen men havde vænnet sig til den. Andre igen ville flytte på hotel på trafikministerens regning. En grundejer fik fri proces til at sagsøge staten, da flystøjen forringede værdien af hans bolig. Men landsretten afviste kravet.

Nogle andre protester hjalp. Staten overtog 78 villaer i Kastrophøj. Det skyldtes ikke blot støjen men også, at man ville benytte området til senere udvidelser af lufthavnen. Regeringen nedsatte et udvalg i 1961, der skulle vurdere den videre udvikling af lufthavnen herunder eventuel flytning til Saltholm. Men først i 1969 blev loven om storlufthavn på Saltholm vedtaget i Folketinget. Selvom planerne om flytningen af lufthavnen var på tegnebrættet, blev de sidste gårde og huse i Maglebylille revet ned. De var blevet eksproprieret i 1945-1946 men først effektueret 23 år senere. Erstatningssummen var blevet

udbetalt dengang, men mange var blevet boende i deres hjem som lufthavnens lejere. I 1969 var der kun 5-6 familier tilbage, men de håbede, at erstatningssagen kunne tages

om, da ejendomspriserne var steget voldsomt gennem de to årtier, men det blev afvist af staten. Maglebylilles dage var forbi.

En af de mange demonstrationer mod lufthavnens flystøj går ned ad Saltværksvej. Her er det 200 skolelever, der var vrede over, at larmen fra flyene forstyrrede undervisningen.

Foto: Mogens Friis. 1971.

VESTAMAGER - EN VARM KARTOFFEL

Elkær-Hansen fortsætter:

”En anden varm kartoffel, som også krævede mange kræfter og stadig gør det, er og var boligproblemet. Kommunen støttede alt det boligbyggeri, det overhovedet var muligt at få igennem de meget stramme restriktioner, som blev opretholdt, dels på grund af økonomien, men først og fremmest på grund af den manglende arbejdskraft.

I dag lyder det absurd, men i 1960’erne var det i høj grad realistisk. Trods vanskelighederne voksede befolkningstallet i Tårnby Kommune i disse 12 år fra ca. 38.000 til ca. 47.000. Den tredje varme kartoffel var Vestamager. Området var i det, der hedder yderzone. Det vil sige, at det ikke må bebos i vinterhalvåret, der måtte ikke leveres vand. Men hvad skulle de stakkels mennesker gøre, som ikke havde nogen steder at bo. De blev der. Vi prøvede på bedst mulig måde at hjælpe. Men det var en tilsyneladende håbløs opgave. Jeg rettede utallige henvendelser til ministeriet, brugte alle de

kontakter, det var muligt at få, for at få området godkendt som inderzone, så vi kunne forsyne det med vandtilførsel, lave veje og kloakere. Da alle vore anstrengelser endelig bar frugt, gik vi stærkt i gang med udbygningen, og det er en stor glæde i dag at se det smukke villakvarter, Vestamager fremtræder som.”

Men der gik næsten 10 år før det lykkedes at skabe ordnede forhold for beboerne på Vestamager. I mens boede 6-7.000 mennesker under kummerlige forhold uden indlagt vand, træk og slip. Det hele blev forhalet af Trafikministeriet, fordi man ikke fik afklaret, hvor lufthavnen skulle placeres eller udvides i fremtiden. Kommunen fremlagde projekter til kloakering allerede i begyndelsen af 1960’erne, politikere stillede spørgsmål til ministeren, men intet svar blev givet. I 1964 blev der oprettet et Rådgivningskontor på Kongelundsvej 289 uden tilknytning til kommunen. Arkitekt Torben Jensen gav gratis vejledning i byggevedtægtens bestemmelser med særlig henblik på selvbyggere.

I 1967 kom som planlagt en

Et oversvømmet trist Vestamager ved Hilversumvej.
Fotograf: Lange, Vinteren 1959-1960

revision af zoneinddelingerne. Zoneforslaget for Tårnby Kommune sigtede bl.a. imod en endelig løsning af de sociale og sanitære problemer på Vestamager. Den udstykkede og bebyggede del af det tidligere yderzoneområde nord for Nøragersmindevej og Liesel Alle blev overført til inderzone. Herved kunne parceljerne kloakeres og anvendes til helårsbeboelse. Denne zoneinddeling gjaldt dog kun for en 5 års periode, da det endnu ikke var afklaret, om en kommende hovedlufthavn skulle placeres på Sydamager eller på Saltholm. I 1969 blev en luft-

havn på Saltholm vedtaget i Folketinget, og beboerne på Vestamager kunne efter mange års kamp se en løsning på deres problemer vinke forude.

GYMNASIUM I TÅRNBY

Elkær-Hansen fortæller videre: ”Den store befolkningstilvækst gav i første omgang kommunen en god økonomisk vækst, som muliggjorde den konsolidering, der siden dygtigt er bygget videre på. Men den stillede også krav, hvor det var vanskeligt at hol-

de tempoet. Selv med bygning af 4 nye skoler og en femte på tegnebrættet var det svært at dække behovet.

En pragmatisk borgmesters forsigtige tilbageholdenhed slog ikke til. Skolevæsenet blev udbygget på højde med de bedste. Desværre er udviklingen gået sådan, at man nu har måttet nedlægge 2 skoler. En meget væsentlig ting opnåede vi i disse år. Efter mange forhandlinger med Københavns Kommune og Undervisningsministeriet lykkedes det at få oprettet et gymnasium i Tårnby Kommune. Det skulle foruden hjemkommunen betjene Dragør og St. Magleby samt en del af det københavnske område på Amager. Gymnasiet overgik senere efter kommunalreformen til amtet i lighed med sygehusvæsenet.”

Planerne om et gymnasium var på ideplanet fra 1952, men på grund af de mange involverede parter tog det 14 år, før gymnasiet stod færdigt. Den store befolkningstilvækst i Tårnby og de mange, der var født i efterkrigstiden og dermed skabte behov for flere gymnasier i hovedstadsområ-

det, gav stødet til tankerne.

Der blev udskrevet en idekonkurrence i 1960, og vinderne blev arkitekterne bag det nye rådhus på Amager Landvej, Halldor Gunnløgsson og Jørn Nielsen. I august 1966 kunne gymnasiet åbne dørene for de første 5 gymnasieklasser og 1 realklasse.

NYE SKOLER

En tidligere fabriksbygning på Englandsvej 392 blev indviet i 1963 som en filialscole, idet Tårnby Skole og Løjtegårdsskolen afgav elever fra 8. og 9. klasse. Eleverne skulle undervises i metal- og træsløjd, samt teknisk tegning og bygge- og anlægsgang. Det var en ny undervisningsform, der havde

Nordregårdsskolen set fra Tejn Allé.

Foto: ca. 1975

rod i den såkaldte ”blå betænkning”, en ny undervisningsvejledning, der bl.a. gennemførte store forandringer i folkeskolens undervisning. Skolen var på det tidspunkt den eneste af sin art. Da Nordregårdsskolen blev indviet i 1968, blev eleverne fra 8. og 9. klasse overført til denne nye skole, der lå ved siden af Tårnby Gymnasium. Skolen var den første fortsættelsesskole i Danmark. Vægten i undervisningen blev lagt på praktiske fag, også kaldt for værkstedsundervisning. Ved indvielsen var der 528 elever fordelt på 8. - 10. klasse, der blev undervist i husgerning, kontorværksted- og tekstilfag.

HOSPITALSBYGGERI

Om et nyt hospital skriver Elkær-Hansen:

”I 1958 blev et nyt hospital for beboerne på Amager diskuteret i amtsrådet. Tårnby Kommune havde sat en grund til disposition, men den plan måtte skrinlægges, da flystøj efter Sundhedsstyrelsens mening ville genere for meget. I 1966 indvalgte jeg i Amtsrådet. Det lykkedes i denne peri-

ode at få oprettet en clearingsordning med Københavns hospitalsvæsen og senere, da det private hospital St. Elisabeth blev til salg, at erhverve dette som amtssygehus for Amager.”

AMAGERBANEN

Elkær-Hansen fortsætter sin beretning

”Trafikken på Amager blev udført af Amagerbanens busser. Ved direktørskifte lykkedes det at få sporvejsdirektøren til at overtage direktørposten for Amagerbanen. Dette medførte nogle forbedringer og formidlede overgangen til HT. I slutningen af halvtredserne nedsattes et tunnelbaneudvalg til planlægning af trafikken fra centrum til Amager. Som formand for Amagerbanen og borgmester fik jeg sæde i dette udvalg. Tårnby Kommune havde som led i disse trafikplaner måttet friholde arealer gennem de store boligbyggerier i Kastrup. Disse arealer er stadig friholdt, selvom der ikke er sket mere de sidste 30 år. Ak ja, de skønne spildte kræfter.

På det sociale område skete der i perioden store fremskridt, dygtigt og forstående administreret af Esther Petersen som udvalgsformand bistået af socialinspektør Laurits Jørgensen.

Sporten blev ligeledes tilgodeset med udbygningen af stadion, samt opførelse af klublokaler m.v. i Kastrop. Når muligheden bød sig, opkøbte kommunen arealer til senere udnyttelse bl.a. i Tømmerup og ved Ugandavej, hvor der med hjælp af Hedeselskabet blev plantet en lille skov.”

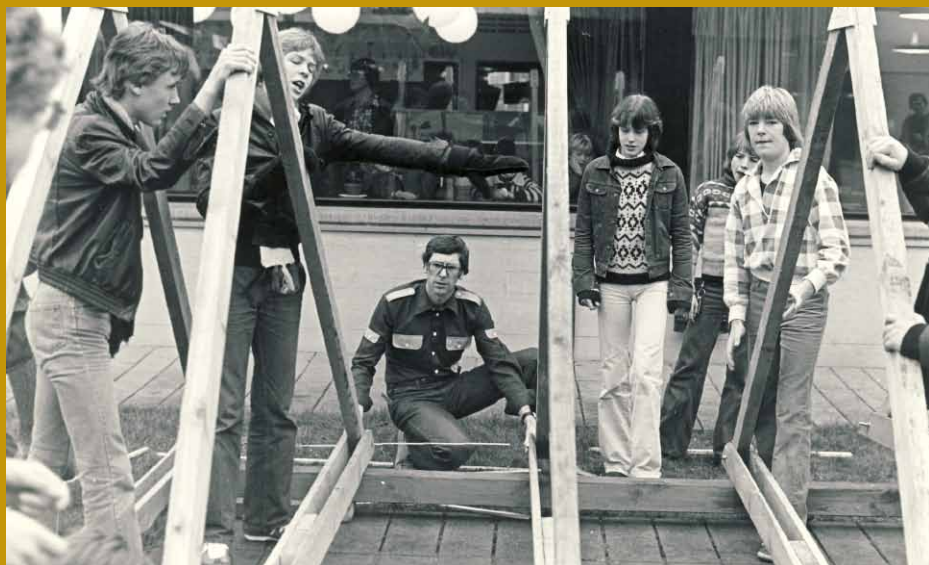
FRA RÅDHUS TIL SKOLE IGEN

Ved valget i 1970 genopstillede Elkær-Hansen ikke. I et interview i KT-Posten spurgte bladets journalist, om det var rigtigt, hvad der blev hvisket om i krogene, at Elkær-Hansen var lige så konservativ som Stauning. Til det svarede Elkær: ”Jovist, det siges om en række socialdemokratiske borgmestre. I ordets bedste betydning er det vel sådan, at når man ser nogen af de idealer, man har arbejdet på og ud

fra sit virke bliver opfyldt, vil man være på vagt overfor, at de opnåede goder ikke bliver slået i stykker. Det er vel nok en vis form for konservatisme. Jeg vil endda gå så vidt, at vi (Elkær mener H.C. Hansen, som han var nær ven med) vel var mere fremskridtvenlige end mange rebeller. Vi ville blot have fremskridtet ordentlig underbygget.”

Elkær-Hansen fandt tiden inde til at stoppe i 1970. Han var født i en skole, det meste af hans tid havde han opholdt sig i en skole, og han ville slutte sine arbejdsdage i en skole. Han ville ikke lægge skjul på at det var hans helt klare og faste synspunkt, at også politikere burde udskiftes med passende mellemrum. Desuden mente han, at kommunen nu var velkonsolideret, en række opgaver var løst. Der var selvfølgelig en række uløste opgaver fremover, men et godt fundament at bygge dem på.

Elkær-Hansen døde efter et langt og travlt liv i november 1992.

Der undervises i byggefag på Nordregårdskolen.
Foto: Mogens Friis- lærer på skolen, ca. 1970-1975

HENVENDELSE & ÅBNINGSTIDER

Hvis du har billeder, oplysninger eller andet af lokalhistorisk interesse, så henvend dig til Stads- og lokalarkivet.

VI HAR ÅBENT

Mandag	12.00 - 19.00
Tirsdag	12.00 - 16.00
Fredag	12.00 - 17.00

STADS- OG LOKALARKIVET HAR DESUDEN Udstillinger på:

Kastrupgårdssamlingen
"MIDT PÅ AMAGER" & "KASTRUPGLAS"

Tirsdag til søndag 14.00-17.00

Onsdag tillige 14.00-20.00

Plyssen Amager Strandvej 350:

PERMANENTE OG

SKIFTENDE Udstillinger

Lørdag og søndag 13.00-16.00